

УДК 378.147

К. В. ЦАРЕНКО

аспірант
Запорізький національний університет

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ ДЮСШ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

У статті обґрунтовано доцільність проведення педагогічного експерименту з перевірки ефективності розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ на курсах підвищення кваліфікації. Висвітлено результати експериментальної роботи. Інтерпретовано емпіричні дані. Сформульовано висновки щодо ефективності розробленої методичної системи розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ на курсах підвищення кваліфікації. Визначено напрями подальшого наукового пошуку.

Ключові слова: експериментальна робота, розвиток, професійно-педагогічна компетентність, тренери-викладачі, ДЮСШ.

Однією з ефективних освітніх систем у нашій країні є система дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), на яку сьогодні суспільством покладено виховну місію, гарантом виконання якої є професійно-педагогічна компетентність тренера-викладача ДЮСШ.

Основа професійно-педагогічної компетентності тренера-викладача ДЮСШ – базові знання та вміння, що закладаються у фаховій підготовці. Утім, ці знання й уміння мають загальний характер, далекий від специфіки реальної професійної діяльності. Передумови для цілеспрямованого розвитку найбільш актуальних для тренерів-викладачів ДЮСШ педагогічно важливих якостей у прийнятний для них спосіб створює система післядипломної освіти, найважливішою складовою якої є курси підвищення кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (М. Дутчак, О. Завальнюк, Д. Ісамбулаєва, Я. Леонов, І. Медведєва, О. Нагорняк та ін.) показав, що науково-методичну систему розвитку професійно-педагогічної компетентності на сьогодні не створено (зазначимо, що в цьому контексті на особливу увагу заслуговують напрацювання О. Петрової, яка обґрунтувала доцільність та ефективність упровадження денно-дистанційної форми курсового підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ [4]).

Аналіз наукових публікацій дав змогу констатувати, що на сьогодні актуальною темою наукового пошуку є конкретизація теоретичних положень щодо розвитку професійно-педагогічних якостей педагогів у контексті реалій курсів підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ.

Одним із доцільних шляхів подолання виявлених недоліків є розроблення відповідної методичної системи, що інтегрує передумову (впровадження денно-дистанційної форми підвищення кваліфікації на засадах кредитно-модульної системи), педагогічні умови (визначення індивідуальних траєкторій процесу підвищення кваліфікації, що враховували б досвід,

вид спорту, особистісні характеристики тренера-викладача, а також результати аналізу труднощів, з якими він стикається у своїй професійно-педагогічній діяльності; спрямування змісту теоретичного блоку курсів підвищення кваліфікації на розвиток професійно-педагогічних уявлень; інтеграція набутих знань і вмінь слухачів у логіку майбутньої педагогічно-професійної діяльності через упровадження системи квазіпрофесійних індивідуалізованих форм андрагогічної взаємодії; цілеспрямована й корегована самостійна пізнавальна діяльність тренерів-викладачів ДЮСШ; моніторинг рівня розвитку професійно-педагогічної компетентності та надання на основі результатів цієї процедури вихідних рекомендацій щодо її розвитку на міжкурсовий період), а також технологічну модель розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ на курсах підвищення кваліфікації.

Мета статті – висвітлити результати проведеної експериментальної роботи з перевірки ефективності створеної методичної системи.

Ми обрали однофакторний багатоваріантний план експерименту, що застосовують у тих випадках, коли досліджують зміни результативної ознаки під впливом умов, що створює певний фактор. У такому випадку впливу фактора підлягають різні вибірки, кількість яких дорівнює кількості варіантів дії незалежної змінної [2, с. 258; 3, с. 82; 6, с. 240].

У нашому дослідженні результативною ознакою є рівень професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ. Фактором – різні варіанти розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації.

При цьому ми віддаємо перевагу попарному порівнянню вибірок до, а також після формувального впливу за допомогою критерію Манна-Уїтні, що є непараметричною альтернативою Т-тесту для незалежних вибірок (зауважимо, що логіка класичного латинського квадрату 3×3 дає змогу задовольнятися лише трьома порівняннями вибірок за визначеним критерієм на констатувальному та трьома порівняннями на контрольному етапах експерименту) [1, с. 49].

У якості додаткового інструменту підтвердження динаміки змін у пов'язаних вибірках, на нашу думку, доцільно використати їхнє порівняння за критерієм знаків, що є альтернативою Т-тесту для залежних вибірок. Поділяємо думку А. Сватъєва про те, що таке порівняння підвищить обґрунтованість наукових висновків, не роблячи дослідження занадто трудомістким [5, с. 347].

Беручи до уваги наведені засади, наше дослідження передбачало порівняння експериментальних даних, отриманих у реальних групах тренерів-викладачів ДЮСШ на двох експериментальних та одних контрольних курсах підвищення кваліфікації.

Згідно із наведеним вище планом, визначені вибірки підлягали впливу фактора в трьох варіантах:

– у першому варіанті було передбачено створення педагогічних умов у процесі підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ, організованому за очно-дистанційною формою, у повній відповідності до авторської техноло-

гічної моделі розвитку професійно-педагогічної компетентності. Відповідно, було визначено першу експериментальну групу (ЕГ1), до якої увійшли тренери-викладачі, які проходили підвищення кваліфікації за денно-дистанційною формою в ЗНУ в 2014 р. ($n=23$). Загальний обсяг навчального навантаження слухачів цієї групи – 108 год. (3 кредити), розподілені на три місяці навчання. При цьому денно-дистанційне підвищення кваліфікації складалося з денної сесії (64 год. протягом дев'яти днів), дистанційної самостійної роботи (36 год. протягом одного-двох місяців) і денної заключної сесії з атестацією (6 год. протягом одного дня);

– у другому варіанті обґрунтовані автором педагогічні умови частково відтворено в процесі підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ, організованому за очною формою. Відповідно, визначено другу експериментальну групу (ЕГ2), до якої увійшли тренери-викладачі ДЮСШ ($n=24$), які проходили курси підвищення кваліфікації в ЗНУ в 2015 р. Загальний обсяг навчального навантаження – 72 год. (2 кредити);

– у третьому варіанті розвиток професійно-педагогічної компетентності відбувався в традиціях підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ за очною формою навчання слухачів без використання авторських методичних напрацювань. Відповідно, було визначено контрольну групу (КГ), до якої увійшли тренери, які проходили підвищення кваліфікації в ЗНУ в 2013 р. за очною формою навчання ($n=22$). Загальний обсяг навчального навантаження – 72 год. (2 кредити). Розвиток професійно-педагогічної компетентності слухачів цієї групи мав традиційний характер, за змістом і формою його можна розглядати як типовий для курсів підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ в Україні.

За рівнем підготовленості слухачів, контингентом, матеріально-технічними умовами, рівнем кадрового забезпечення ЕГ1, ЕГ2 і КГ були близькими. Слухачі курсів не знали, що беруть участь в експерименті, і не змінювали ставлення до навчання.

В ЕГ1, ЕГ2 і КГ виклали одні й ті самі викладачі. Зміст навчання в ЕГ1 та ЕГ2 у багатьох аспектах збігався, зокрема, слухачі обох груп проходили вхідне та вихідне діагностування рівня професійно-педагогічної компетентності, брали участь в інструктивно-методичних заняттях, засвоювали зміст спецкурсу, отримували педагогічну підтримку розвитку професійно-педагогічної компетентності. У КГ розвиток професійно-педагогічної компетентності відбувався стихійно, без використання спеціальних педагогічних методів і засобів. Водночас між ЕГ1 та ЕГ2 були відмінності у формі навчання (денно-дистанційна в ЕГ1 та денна в ЕГ2); обсязі самостійної роботи ($ЕГ2 < ЕГ1$).

Згідно з планом експерименту, перевірка ефективності педагогічних умов розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ на засадах авторської моделі передбачала такі заходи:

– оцінку сформованості професійно-педагогічної компетентності слухачів експериментальних і контрольних курсів підвищення кваліфікації на констатувальному етапі експерименту з використанням авторської методики визначення індексу професійно-педагогічної компетентності тре-

нерів-викладачів ДЮСШ, а також встановлення відмінностей у сформованості професійно-педагогічної компетентності між вибірками слухачів з використанням критерію Манна-Уїтні;

– оцінку сформованості професійно-педагогічної компетентності слухачів експериментальних і контрольних курсів підвищення кваліфікації на контрольному етапі експерименту, а також встановлення відмінностей у сформованості професійно-педагогічної компетентності між вибірками слухачів з використанням критерію Манна-Уїтні;

– виявлення динаміки результатів оцінювання сформованості професійно-педагогічної компетентності на експериментальних і контрольних курсах підвищення кваліфікації, статистичне підтвердження цієї динаміки з використанням критерію знаків.

Обробку емпіричних результатів було проведено з використанням програмного пакета Statistica 6.

Результати, отримані на констатувальному етапі педагогічного експерименту, містить табл. 1.

Таблиця 1

Результати оцінювання рівня професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ (констатувальний етап), %

Групи	Рівні					
	низький		середній		високий	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
ЕГ1	11	47,8	12	52,2	0	0,0
ЕГ2	8	33,3	14	58,3	2	8,3
КГ	10	45,5	11	50,0	1	4,5

Згідно з табл. 1, на констатувальному етапі експерименту кількість слухачів з низьким (47,8% у ЕГ1; 33,3% у ЕГ2; 45,5% у КГ) та середнім (52,22% у ЕГ1; 58,3% у ЕГ2; 50% у КГ) рівнями професійно-педагогічної компетентності в групах майже не відрізняється. При цьому кількість слухачів з високим рівнем професійно-педагогічної компетентності теж не має істотних відмінностей (0% у ЕГ1; 8,3% у ЕГ2; 4,5% у КГ). Іншими словами, рівень сформованості професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів, які брали участь у процесі підвищення кваліфікації, не мав суттєвих відмінностей.

Отримані на констатувальному етапі експерименту результати були очікуваними, оскільки тренери-викладачі контрольної та експериментальних груп не мали суттєвих відмінностей у стажі роботи, рівні освіти та інших параметрах професійної діяльності.

Разом з тим, цілеспрямоване відтворення педагогічних умов розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ в експериментальній групі під час експерименту зумовило суттєве підвищення у слухачів експериментальних курсів (ЕГ1 та ЕГ2) рівню означеної професійної якості.

Результати оцінювання рівня професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ на контрольному етапі педагогічного експерименту подано в табл. 2.

Таблиця 2

**Результати оцінювання рівня професійно-педагогічної компетентності
тренерів-викладачів ДЮСШ (контрольний етап), %**

Групи	Рівні					
	низький		середній		високий	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
ЕГ1	1	4,3	4	17,4	18	78,3
ЕГ2	4	16,7	5	20,8	15	62,5
КГ	8	36,4	12	54,5	2	9,1

Згідно з табл 2 на експериментальних курсах підвищення кваліфікації, на відміну від контрольних курсів, спостерігаємо більшу кількість слухачів з високим рівнем сформованості професійно-педагогічної компетентності (78,3% у ЕГ1; 62,5% в ЕГ2; 9,1% у КГ). Відповідно, кількість слухачів з низьким рівнем сформованості професійно-педагогічної компетентності на експериментальних курсах значно нижча ніж на контрольних курсах (4,3% у ЕГ1; 16,7% у ЕГ2; 36,4% у КГ).

Динаміку сформованості професійно-педагогічної компетентності слухачів експериментальних і контрольних груп представлено в табл. 3.

Таблиця 3

Динаміка сформованості професійно-педагогічної компетентності, %

Рівні	ЕГ1		ЕГ2		КГ	
	Конст. етап	Контр. етап	Конст. етап	Контр. етап	Конст. етап	Контр. етап
Низький	47,8	4,3	33,3	16,7	45,5	36,4
Середній	52,2	17,4	58,3	20,8	50,0	54,5
Високий	0,0	78,3	8,3	62,5	4,5	9,1

Аналізуючи табл. 3, бачимо, що в ЕГ1 та ЕГ2 значно підвищилася кількість слухачів з високим рівнем професійно-педагогічної компетентності: у ЕГ1 – на 78,3%, а в ЕГ2 – на 54,2%. При цьому кількість слухачів із середнім рівнем професійно-педагогічної компетентності в ЕГ1 зменшилася на 34,8%, а в ЕГ2 – на 37,5%. Зазначимо, що загальною тенденцією на експериментальних курсах підвищення кваліфікації стало зменшення кількості слухачів з низьким рівнем професійно-педагогічної компетентності: так, у ЕГ1 ця кількість знизилася на 43,5%, а в ЕГ2 – на 16,6%.

Водночас, у КГ змін у кількості слухачів з високим рівнем професійно-педагогічної компетентності майже не спостерігалось: ця кількість збільшилася лише на 4,6%. Значних змін у кількості слухачів із середнім і низьким рівнями теж не відбулося: кількість слухачів з низьким рівнем зменшилася на 9,1%, а із середнім – підвищилася на 4,5%.

Іншими словами, в ЕГ1 та ЕГ2 значення індексу професійно-педагогічної компетентності вище ніж у КГ, що вказує на більшу ефективність процесу розвитку професійно-педагогічної компетентності у слухачів експериментальних курсів підвищення кваліфікації порівняно з контрольними курсами.

Наочно динаміку розвитку професійно-педагогічної компетентності слухачів курсів підвищення кваліфікації представлено на рис. 1 та 2.

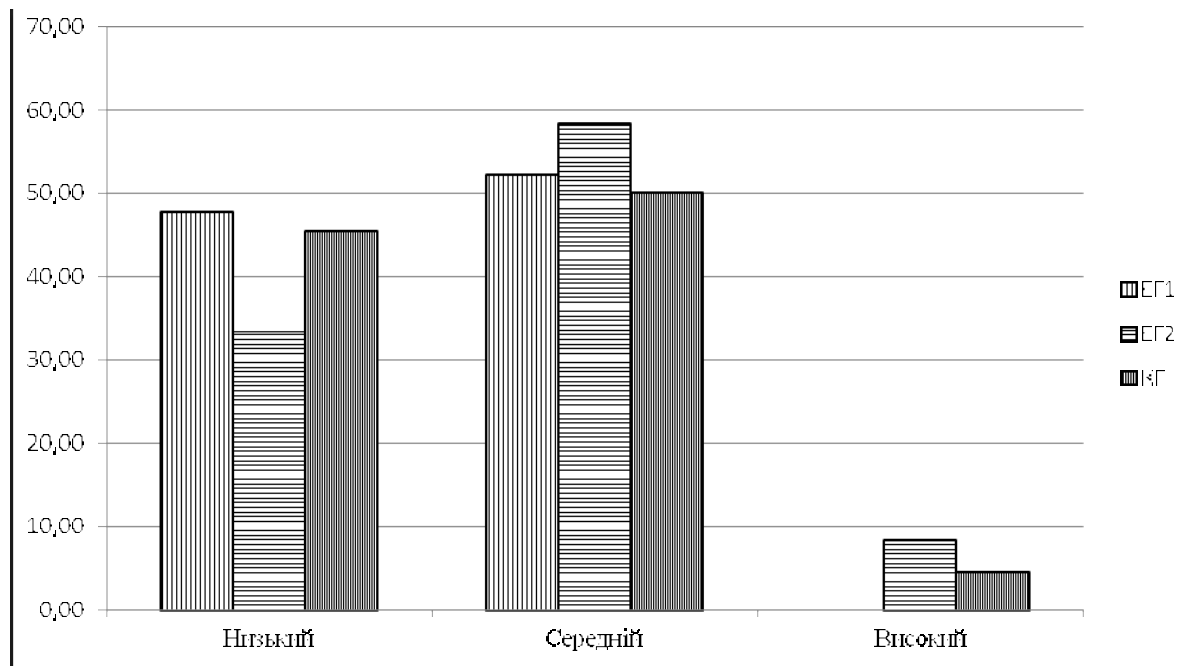

Рис. 1. Сформованість професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ (констатувальний етап)

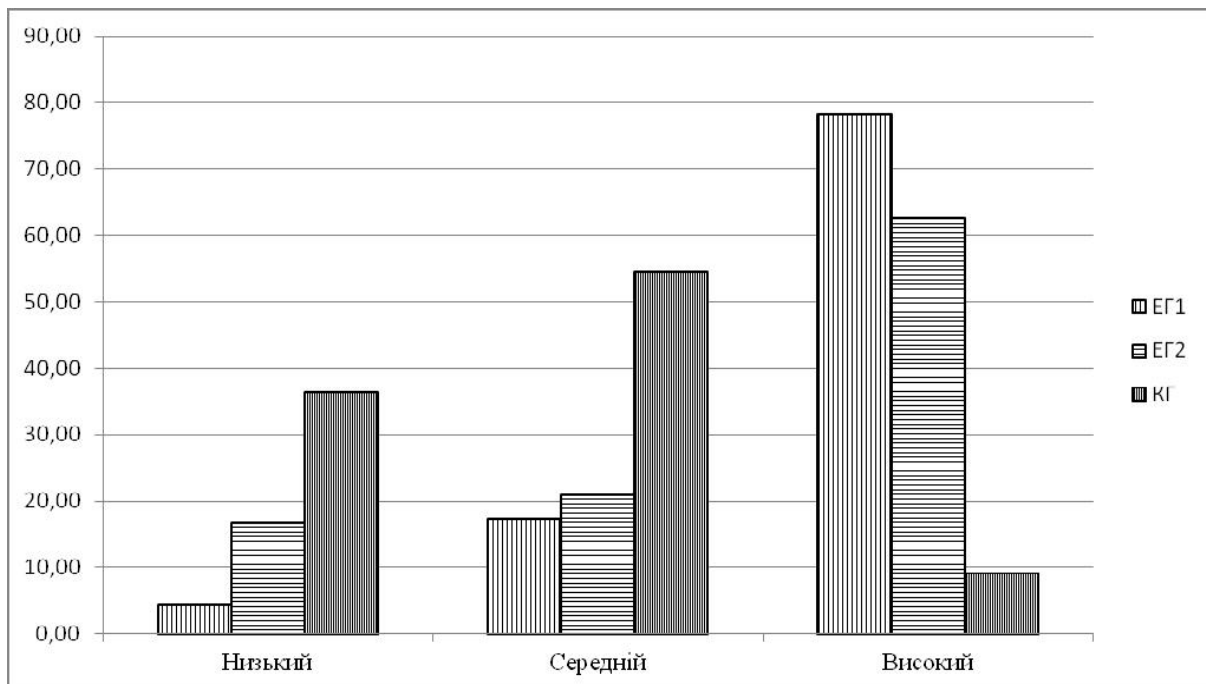

Рис. 2. Сформованість професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ (контрольний етап)

Згідно з планом експерименту, статистичну перевірку достовірності відмінностей у результатах оцінювання професійно-педагогічної компете-

тності на констатувальному та контрольному етапах експерименту в ЕГ1, ЕГ2 та КГ здійснювали за критерієм Манна-Уїтні [1].

Для того, щоб зробити використання цього тесту, рівням професійно-педагогічної компетентності слухачів присвоєно бальні еквіваленти: низький рівень – 1 бал, середній – 2 бали, високий – 3 бали. Нижній показник статистичної достовірності відповідав інтервалу довіри 95% (рівню значущості $p < 0,05$). Критична межа для всіх випадків була односторонньою.

Результати порівняння оцінок професійно-педагогічної компетентності слухачів експериментальних і контрольних курсів підвищення кваліфікації за критерієм Манна-Уїтні на початку та наприкінці експерименту в ЕГ1, ЕГ2 та КГ наведено в табл. 4–6.

Таблиця 4

Результати порівняння рівнів професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ ЕГ1 та ЕГ2 за критерієм Манна-Уїтні

Етапи експерименту	Сума рангів		Емпіричне значення критерію, U	Z	P-рівень	Стат. гіп.
	ЕГ1	ЕГ2				
Констатувальний	500	628	224	-1,11	0,27	H0
Контрольний	601	527	227	1,04	0,30	H0

Таблиця 5

Результати порівняння рівнів професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ ЕГ1 та КГ за критерієм Манна-Уїтні

Етапи експерименту	Сума рангів		Емпіричне значення критерію, U	Z	P-рівень	Стат. гіп.
	ЕГ1	КГ				
Констатувальний	517	518	241	-0,27	0,79	H0
Контрольний	714	321	68	4,20	0,00003	H1

Таблиця 6

Результати порівняння рівнів професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ ЕГ2 та КГ за критерієм Манна-Уїтні

Етапи експерименту	Сума рангів		Емпіричне значення критерію, U	Z	P-рівень	Стат. гіп.
	ЕГ2	КГ				
Констатувальний	600	481	228	0,79	0,43	H0
Контрольний	701	380	127	3,013	0,003	H1

У табл. 4–7 у стовпчику “Стат. гіп.” відображено результат рішення про прийняття (відхилення) статистичної гіпотези: нульовою гіпотезою (H0) було допущення про те, що рівень ознаки в другій групі не нижчий за рівень ознаки в першій групі; альтернативна гіпотеза – H1 – полягала в допущенні про те, що рівень ознаки в другій групі нижчий за рівень ознаки в першій групі.

Згідно з табл. 4–6, на констатувальному етапі експерименту статистично достовірних відмінностей у кількості слухачів з низьким, середнім і високим рівнем між тренерами-викладачами жодних курсів не спостерігалося. Іншими словами, до впливу незалежної змінної розвиток професійно-педагогічної компетентності слухачів ЕГ1, ЕГ2 та КГ не мав достовірної різниці. При цьому на контрольному етапі експерименту відзначено відмінності в рівні професійно-педагогічної компетентності на рівні значущості $p < 0,05$ між слухачами ЕГ1 та КГ, а також між слухачами ЕГ2 та КГ.

Позитивну динаміку в розвитку професійно-педагогічної компетентності слухачів ЕГ1 та ЕГ2 та відсутність такої динаміки в слухачів КГ статистично підтверджено порівнянням емпіричних даних за критерієм знаків ($p < 0,05$, критична межа – однобічна) (табл. 7).

Таблиця 7

Результати порівняння сформованості професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ на початку та наприкінці експерименту за критерієм знаків

Групи	Кільк. незбігів	Відсоток $v < V$	Емпіричне значення критерію, Z	P-рівень	Стат. гіп.
ЕГ1	21	100	4,36	0,00001	H1
ЕГ2	17	88,24	2,91	0,003	H1
КГ	4	75,0	0,50	0,62	H0

Згідно з табл. 7, у слухачів ЕГ1 та ЕГ2 спостерігається достовірна динаміка у сформованості професійно-педагогічної компетентності. У слухачів КГ такої динаміки не зафіксовано.

Отже, результати експерименту вказують на те, що процес розвитку професійно-педагогічної компетентності більш ефективно відбувався в ЕГ1 та ЕГ2, ніж у КГ. При цьому помітної різниці між рівнем професійно-педагогічної компетентності слухачів ЕГ1, де в повному обсязі створено педагогічні умови згідно з авторською моделлю, та ЕГ2, де ці умови було лише частково, не виявлено.

Висновки. Аналіз отриманих під час експериментального дослідження результатів дав змогу дійти таких висновків:

– на констатувальному етапі експерименту розвиток професійно-педагогічної компетентності слухачів у групах не мав статистично достовірної різниці;

– на контрольному етапі експерименту порівняння індексу розвитку професійно-педагогічної компетентності в ЕГ1, ЕГ2 та КГ за критерієм Манна-Уїтні ($p < 0,05$) виявило відмінності між ЕГ1 та КГ, а також між ЕГ2 та КГ. При цьому статистично достовірної відмінності між ЕГ2 та ЕГ1 виявлено не було;

– порівняння індексів професійно-педагогічної компетентності слухачів на констатувальному та контрольному етапах експерименту за

критерієм знаків ($p < 0,05$) виявило, що в ЕГ1 та ЕГ2 відбувся достовірний розвиток професійно-педагогічної компетентності слухачів. У КГ статистично достовірних змін у рівні професійно-педагогічної компетентності слухачів не спостерігалось.

Встановлені факти свідчать про те, що методична система розвитку професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації, змістовим ядром якої є передумова, педагогічні умови, а також технологічна модель, є ефективною. При цьому очно-дистанційна форма підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ у контексті розвитку їх професійно-педагогічної компетентності не є ефективнішою, ніж очна форма.

Перспективним напрямом дослідження вважаємо наукове обґрунтування доцільності включення до програми курсів підвищення кваліфікації тренерів-викладачів ДЮСШ дисципліни “Виховна робота тренера-викладача”.

Список використаної літератури

1. Грабарь М. И. Применение математической статистики в педагогических исследованиях: непараметрические методы / М. И. Грабарь, К. А. Краснянская. – Москва : Педагогика, 1977. – 136 с.
2. Гудвин Д. Исследование в психологии: методы и планирование / Д. Гудвин. – 3-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2004. – 558 с. – Серия “Мастера психологии”.
3. Зароченцев К. Д. Экспериментальная психология / К. Д. Зароченцев, А. И. Худяков. – Москва : ТК Велби : Проспект, 2005. – 208 с.
4. Петрова О. О. Дистанційна технологія підвищення кваліфікації українських тренерів / О. О. Петрова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 11. – С. 78–82.
5. Сватъев А. В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього тренера-викладача до професійної діяльності: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / А. В. Сватъев. – Запоріжжя, 2013. – 572 с.
6. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии / Е. В. Сидоренко. – Санкт-Петербург : Речь, 2000. – 350 с.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2016.

Царенко К. В. Анализ результатов педагогического эксперимента по развитию профессионально-педагогической компетентности тренеров-преподавателей ДЮСШ на курсах повышения квалификации

В статье обоснована целесообразность проведения педагогического эксперимента по проверке эффективности развития профессионально-педагогической компетентности тренеров-преподавателей ДЮСШ на курсах повышения квалификации. Представлены результаты экспериментальной работы. Интерпретированы эмпирические данные. Сформулированы выводы об эффективности разработанной методической системы развития профессионально-педагогической компетентности тренеров-преподавателей ДЮСШ на курсах повышения квалификации. Определены направления дальнейшего научного поиска.

Ключевые слова: *экспериментальная работа, развитие, профессионально-педагогическая компетентность, тренеры-преподаватели, ДЮСШ.*

Tsarenko K. Analysis of the Results of the Pedagogical Experiment on the Development of the Professional and Pedagogical Competence of the Coaches and Teachers of the Youth Sports School during the Advanced Training

The usefulness of the realization of the pedagogical experiment for verification of the effectiveness of the professional and pedagogical competence of the coaches and teachers of the Youth Sports School at the advanced training courses was justified. The results of the experimental work were presented. In particular, the comparison of the data obtained with the use of the author's questionnaire, knowledge tests developed by the author and the methods of expert assessment showed the following. At the control stage of the experiment the comparison of the levels of development of the professional and pedagogical competence in the experimental group number 1, number 2 and the control group and the control group by the Mann Whitney criterion showed the difference between the experimental and control groups. But there was no statistically significant difference between the experimental groups. The comparison of indices of the professional and pedagogical competence of the students at the ascertaining and control stages of the experiment using the sign test showed that in the experimental group there was the significant development of the professional and pedagogical competence of the coaches and teachers. In the control group there was no statistically significant dynamics in the level of professional and pedagogical competence of the students. On the basis of the interpretation of data of the experimental research we made conclusions concerning the effectiveness of the methodical system of the development of the professional and pedagogical competence of the coaches and teachers of the Youth Sports School at the advanced training courses. The directions of further research were defined.

Key words: *experimental work, development, professional and pedagogical competence, coaches and teachers, Youth Sports School.*